

Strategije iskanja knjižničnega gradiva: bloka za identifikacijo gradiva in kodirane podatke v formatu COMARC

Strategies of searching for library materials: blocks for identification of materials and for coded data in the COMARC format

> Mateja Ločniškar - Fidler

>> Marija Kobal

>>> Nevenka Pečavar

>>>> Tatjana Arnuš

Izvleček

V prispevku na kratko predstavimo vrste zapisov v formatu COMARC ter načine iskanj knjižničnega gradiva, tiskanega in netiskanega, v COBISS/OPAC-u. Osredotočimo se na ukazni način iskanja gradiva, ki zahteva dobro poznavanje formata COMARC, ki se pri nas uporablja v sistemu COBISS. V ukaznem načinu iskanja lahko s pomočjo predpon iščemo po vseh poljih in podpoljih, ki so indeksirana oziroma iskalna. V prispevku se omejimo na blok za identifikacijo gradiva in blok za kodirane podatke. Spoznamo predpone za vrsto gradiva, leto izida, namembnost, jezik besedila, jezik izvornika, vrsto vsebine, literarno vrsto in fizično obliko. Teoretičnemu delu sledi nazoren prikaz iskanja tiskanega tekstovnega gradiva, videogradiva, zvočnih posnetkov, kartografskega gradiva in elektronskih virov. Zaključujemo z abecednim seznamom predpon in njihovim pomenom ter s primeri vaj z rešitvami.

Ključne besede

knjižnice, bibliografska obdelava, COBISS/OPAC, iskanje in poizvedovanje, vrste iskanj, ukazno iskanje, predpone, Boolovi operatorji, vaje

UDK

025.355:025.4.03

Abstract

The paper presents, in short, types of COMARC format records and strategies of searching for library materials, both print and nonprint, in COBISS/OPAC. We focus on expert level searching which requires good knowledge of COMARC format, which is used in Slovenia in COBISS system. The expert level enables searching with prefixes in all indexed, i.e. searchable, fields and subfields. The paper is limited to the identification block and coded data block. Presented are prefixes for types of materials, year of publication, purpose, language of material, language of original, type of content, literary genre, and physical form. The theoretical part is followed by a detailed demonstration of searching for print materials, video materials, sound records, cartographic materials, and electronic resources. We conclude with an abc-list of prefixes with added meaning, and with examples of exercises with solutions.

Keywords

libraries, bibliographic processing, COBISS/OPAC, searching, seeking, types of searching, expert level searching, prefixes, Boolean operators, exercises

1 Uvod

Pridobivanje in bibliografski popis knjižničnega gradiva sta tesno povezana z referenčnim procesom in posredovanjem informacij uporabnikom knjižnice. Na izobraževanju srednješolskih knjižničarjev, ki ga je organiziral Zavod Republike Slovenije za šolstvo spomladi leta 2013, je bila v okviru predavanja E-knjižnica (M. Ločniškar

- Fidler) izražena želja po strokovnem prispevku o iskalnih strategijah knjižničnega gradiva. Namen strokovnega prispevka je predstaviti osnovno knjižnično orodje – katalog – z vidika iskanja podatkov, ki jih pri bibliografskem popisu vnesemo v knjižnični katalog in s tem omogočimo informatorjem, da te podatke v referenčnem procesu priključijo glede na iskalne zahteve uporabnikov. Iskalna strategija je odvisna od podatkov, s katerimi oblikujemo iskalno zahtevo in od možnosti, ki nam jih informacijski sistem omogoča.

V vzajemni bibliografski bazi podatkov COBIB.SI in v lokalnih bazah podatkov knjižnic lahko uporabimo enega od naslednjih načinov iskanja: **osnovno, izbirno in ukazno iskanje**. Ukazni način iskanja knjižničnega gradiva je najzahtevnejši, saj zahteva dobro poznavanje formata COMARC. Tako je zapisano namenjeno knjižničarjem informatorjem, ki želijo poglobiti znanje o tem načinu iskanja v COBISS/OPAC-u. Osnovni in izbirni način iskanja gradiva sta predstavljena le na kratko.

Ukazni način iskanja knjižničnega gradiva, kjer je iskalni niz sestavljen iz predpon in pripon, pojmov za iskanje ter logičnih in kontekstnih operatorjev, temelji na poznavanju formata COMARC, ki se pri nas uporablja v sistemu COBISS. Zapis v formatu COMARC vključuje tri elemente: strukturo zapisa, opis elementov zapisa in vsebino v posameznem elementu zapisa, ki je določena na temelju katalogizacijskih pravil. Vsak zapis sestavljajo polja, označena s trištevilčnimi oznakami. Vsako polje ima ustrezno število podpolj. Podpolje je enomestna črkovna ali številčna oznaka. Polja s podpolji, od katerih so določena indeksirana oziroma iskalna z ustreznimi predponami in priponami, so združena v sklope ali bloke. S formatom COMARC so torej določene lastnosti polj, ponovljivost in njihova zgradba. Poznavanje polj s podpolji, predpon in pripon, logičnih in kontekstnih operatorjev je temelj za pravilno sestavo iskalnega niza v ukaznem načinu iskanja gradiva.

V članku predstavljamo bloka OXX – Blok za identifikacijo gradiva in 1XX – Blok za kodirane podatke, uporabo vseh predpon v ukaznem načinu iskanja gradiva, in sicer za naslednje vrste knjižničnega gradiva: tiskano tekstovno gradivo, videogradivo, kartografsko gradivo, neglasbene in glasbene zvočne posnetke ter elektronsko gradivo. Ob teoretičnem delu so predstavljeni primeri omenjenih vrst knjižničnega gradiva v formatu COMARC in ukazno iskanje z ustrezno iskalno zahtevo v COBISS/OPAC-u.

Prispevek sklenemo še z abecednim seznamom predpon in vajami z iskalnimi strategijami.

2 Zapisi v COBISS/OPAC-u

Izbrani zapis lahko pregledujemo v različnih oblikah: polni zapis, ISBD¹ zapis in zapis v formatu COMARC.

Polni zapis je namenjen predvsem našim uporabnikom. Vsebuje izbor polj iz formata COMARC in omogoča neposredne povezave do avtorjev in predmetnih oznak. V zapisu niso natančneje prikazana morebitna dodana in priključena dela.

¹ International Standard Bibliographic Description – Mednarodni standardni bibliografski opis daje določila za opis in identifikacijo publikacij, predpisuje vrstni red elementov opisa in določa način rabe ločil v opisu. Ta določila so namenjena predvsem opisom enot v tiskanih katalogih in tiskanih enot v drugih bibliografskih ter bibliografskim citatom vseh vrst.

Izbrani zapis		trajna povezava
Polni	ISBD	COMARC
zapis [1/1]		
Avtor	Zusak, Markus, 1975-	
Naslov	Kradljivka knjig / Markus Zusak ; iz angleščine prevedla Katarina Draškovič	
Enotni naslov	The book thief. slovenski jezik	
Vrsta/vsebina	roman	
Jezik	slovenski	
Leto	2010	
Izdaja	1. natis	
Založništvo in izdelava	Ljubljana : Sanje, 2010 (tiskano v Sloveniji)	
Ostali avtorji	Draškovič, Katerina	
Fizični opis	541 str. ; 21 cm	
Zbirka	Zbirka Sanje. Roman	
Opombe	Prevod dela: The book thief 2.500 izv.	
ISBN	ISBN 978-961-6767-89-7 (trda vezava) ISBN 978-961-6767-90-3 (broš.)	
Predmetne oznake	Rejenke - Nemčija - V leposlovju Knjige - Branje - V leposlovju Pripovedovanje zgodb - V leposlovju Svetovna vojna 1939-1945 - Nacizem - Nemčija - V leposlovju Smrt - V leposlovju Nemčija - Zidje - 1933-1945 - V leposlovju	
UDK	821.111(94)-311.2	
COBISS.SI-ID	252660480	

Slika 1: Polni zapis. Primer: Zusak, Markus: Kradljivka knjig.

S podatki najskromnejši je **ISBD-zapis**. To je dejansko prikaz kataložnega listka v e-obliki. Iz zapisa ni mogoča neposredna povezava do avtorjev in predmetnih oznak. V zapisu ni pojasnila, komu je delo namenjeno, in ni predmetnih oznak.

Izbrani zapis		trajna povezava
Polni	ISBD	COMARC
zapis [1/1]		
ZUSAK, Markus, 1975- Kradljivka knjig / Markus Zusak ; iz angleščine prevedla Katarina Draškovič. - 1. natis. - Ljubljana : Sanje, 2010 (tiskano v Sloveniji). - 541 str. ; 21 cm. - (Zbirka Sanje. Roman) Prevod dela: The book thief. - 2.500 izv. ISBN 978-961-6767-89-7 (trda vezava) ISBN 978-961-6767-90-3 (broš.) 821.111(94)-311.2 COBISS.SI-ID 252660480		

Slika 2: ISBD-zapis. Primer: Zusak, Markus: Kradljivka knjig.

Zapis v formatu COMARC je najpopolnejši in je namenjen predvsem tistim knjižničarjem, ki poznajo format zapisa, pomen blokov in v okviru teh pomen polj in podpolj. Prikaže vsa polja in podpolja, ki so bila izpolnjena med bibliografsko obdelavo.

Izbrani zapis		trajna povezava	
Polni	ISBD	COMARC	zapis [1/1]
ID=252660480 M V3 22.09.2010 NUK::MTRTNIK Updated: 11.05.2012 MKL::KATJAK Copied: 12.01.2011 MKL::DARJAS COBISS3: 30.09.2013 MKL::SABINA			
001	□	ac - popravljen zapis ba - tekstovno gradivo, tiskano cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica	
010	□	a978-961-6767-89-7 btrda vezava	
010	□	a978-961-6767-90-3 bbroš.	
021	□	asvn - Slovenija	
100	□	c2010 hslv - slovenski lba - latinica ld - publikacija, zaključena ob izidu ali v enem koledarskem letu em - odrasli, splošno (leposlovje)	
101	1	aslv - slovenski ceng - angleški	
102	□	asvn - Slovenija	
105	□	fa1 - družbeni roman ay - publikacija ni ilustrirana	
200	0	aKradljivka knjig fMarkus Zusak giz angleščine prevedla Katarina Draškovič	
205	□	a1. natis	
210	□	aLjubljana cSanje d2010 etiskano v Sloveniji	
215	□	a541 str. d21 cm	
225	1	aZbirka Sanje iRoman	
300	□	aPrevod dela: The book thief	
300	□	a2.500 izv.	
500	0 0	aThe book thief mslovenski jezik	
606	1	aRejenke yNemčija xV leposlovju	
606	1	aKnjige xBranje xV leposlovju	
606	1	aPripovedovanje zgodb xV leposlovju	
606	1	aSvetovna vojna 1939-1945 xNacizem yNemčija xV leposlovju 601	
606	1	aSmrt xV leposlovju	
607	1	aNemčija xŽidje z1933-1945 xV leposlovju	
675	□	a821.111(94)-311.2 b82-3 c821.111(...) - Ostale angleške književnosti, dežel Commonwealtha, Kanade, Avstralije (vključno študije) s82 vUDCMRF 2006	
700	1	3119711587 aZusak bMarkus f1975- 4070 - avtor	
702	0 1	348725603 aDraškovič bKaterina 4730 - prevajalec	
902	0 1	348725603 aDraškovič bKatarina	
966	1	adruaga svetovna vojna 601	

Slika 3: Zapis v formatu COMARC. Primer: Zusak, Markus: Kradljivka knjig.

3 Načini iskanja v COBISS/OPAC-u

V vzajemni bibliografski bazi podatkov COBIB.SI in v lokalnih bazah podatkov knjižnic lahko uporabljamo enega od naslednjih načinov iskanja: osnovno, izbirno in ukazno iskanje.

Pri **osnovnem iskanju** vnesemo v iskalno okno enega ali več pojmov za iskanje. Pojme lahko krajšamo z zvezdico. Rezultat iskanja bo vsak zapis, v katerem so vpisane vse besede iz iskalnega pojma. Iskanje lahko omejimo na zapise za fizično gradivo, elektronske vire in izvedena dela ter na določen jezik. Vrsto zapisa in jezik izberemo s spustnih seznamov nad oknom za iskanje. Iščemo lahko po besedah ali po besednih zvezah, ki jih navedemo v narekovajih. Pri osnovnem iskanju ne uporabljamo iskalnih predpon, lahko pa iskalne izraze med seboj kombiniramo z logičnimi operatorji.²

² Več o osnovnem načinu iskanja: <http://cobiss5.izum.si/scripts/cobiss?ukaz=HELP&id=1227311069800428&sct=SRC#sim>.

Vzajemna baza podatkov: COBIB.SI - Vzajemna bibliografsko-kataložna baza podatkov

Iskanje

Osnovno   Izbirno   Ukazno

vse gradivo (tudi e-viri)   vsi jeziki

Poišči

(iskalne pojme lahko krajšate z zvezdico *)
Najden bo vsak zapis, v katerem se bodo pojavili vsi iskalni pojmi, ki ste jih vpisali.

Slika 4: Osnovni način iskanja.

Pri **izbirnem načinu iskanja** so vnaprej izbrane štiri od možnih sedemindvajsetih kategorij, po katerih lahko iščemo. Pri določenih iskalnih kategorijah, ki so kodirane, se pokažejo šifranti, iz katerih lahko izbiramo šifrirane vrednosti, npr. za literarno zvrst. V desnem stolpcu izbiramo logične operatorje za kombiniranje pojmov.³

Vzajemna baza podatkov: COBIB.SI - Vzajemna bibliografsko-kataložna baza podatkov

Iskanje

Osnovno   Izbirno   Ukazno

Avtor   IN

Naslov   IN

Leto izida   IN

Ključne besede

Jezik: vsi jeziki

Izbor zapisov: vse gradivo (tudi e-viri)

Le viri z e-dostopom:

Poišči

Slika 5: Izbirni način iskanja.

V **ukaznem načinu iskanja** iščemo po vseh poljih in podpoljih, ki so indeksirana v bazah podatkov. V iskalno okno vpišemo iskalni niz, sestavljen iz *predpon in pripon, pojmov za iskanje* ter *logičnih in kontekstih operatorjev*.⁴ Delni seznam predpon in pripon je dostopen pod oknom za vnos iskalne zahteve.

³ Več o izbirnem načinu iskanja: <http://cobiss6.izum.si/scripts/cobiss?ukaz=HELP&id=2116571477932870&sct=src#fld>.

⁴ Več o ukaznem načinu iskanja: <http://cobiss4.izum.si/scripts/cobiss?ukaz=HELP&id=2217177788659737&sct=tec#sel>.

Vzajemna baza podatkov: COBIB.SI - Vzajemna bibliografsko-kataložna baza podatkov

Iskanje

Osnovno   Izbirno   **Ukazno**

Iskalna zahteva:

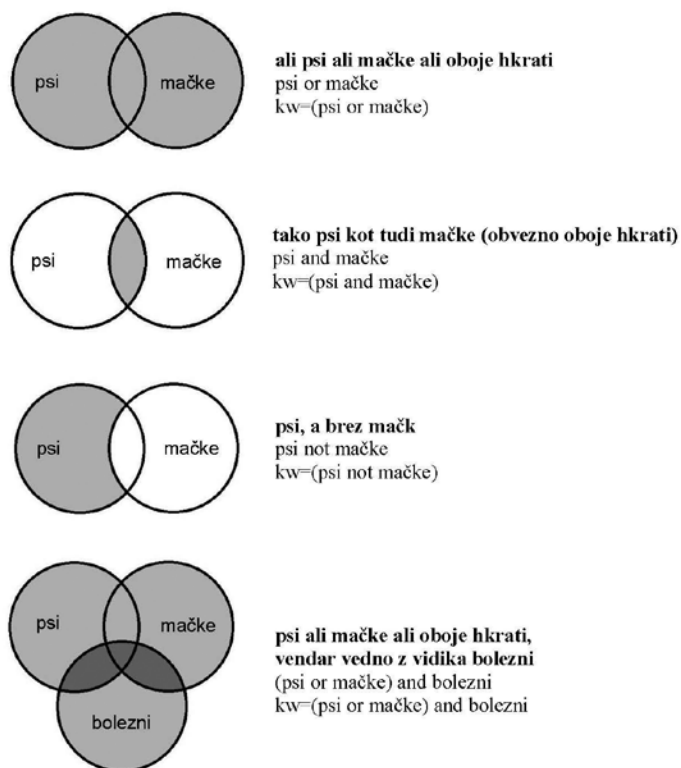
Izbor zapisov: vse gradivo (tudi e-viri) ▼

Le viri z e-dostopom:

[Pregled predpon in pripon](#)

Slika 6: Ukazni način iskanja.

Z Boolovimi⁵ ali *logičnimi operatorji* AND, OR in NOT dodatno omejimo oz. razširimo naše iskalne zahteve. Operator AND oži iskanje in zmanjša število zadetkov na vse dokumente, ki vsebujejo vse ključne besede v iskanju, je logični operator preseka iskalnih nizov. Operator OR širi iskanje in poveča število zadetkov v iskalnem nizu. Zadetki vsebujejo dokumente, ki vsebujejo katero koli ali vse ključne besede, je logični operator zveze iskalnih nizov. Operator NOT omeji iskanje na tiste dokumente, ki ne vsebujejo ključne besede, ki jo z operatorjem NOT izločimo iz iskanja, je logični operator izključitve iskalnih nizov. Operator AND (in prav tako NOT) ima prednost pred operatorjem OR, zato se iskanje izvede najprej z AND, če v iskalni sintaksi ni oklepajev. Oklepaji določajo prioriteto oziroma vrstni red iskalnih operacij.

Slika 7: Boolovi (logični) operatorji. Primeri iskanja s ključnimi besedami.

⁵ »Algebro logike«, ki je postala temelj iskanja v računalniških bazah podatkov, je razvil angleški matematik George Boole.

4 Uporaba predpon v ukaznem načinu iskanja gradiva po blokih za identifikacijo gradiva in kodirane podatke

V ukaznem načinu iskanja lahko s pomočjo predpon (in pripon) iščemo po vseh poljih in podpoljih, ki so indeksirana oziroma iskalna. Primeri, ki sledijo, so predstavljeni v formatu COMARC in v COBISS/OPAC-u.

4.1 Blok za identifikacijo gradiva – OXX

Blok vsebuje podatke, ki identificirajo zapis ali v zapisu opisano enoto⁶. V bloku OXX so med drugimi iskalna naslednja polja s podpolji:

001 Uvodnik zapisa
001\$b Vrsta zapisa RT=
 010 Mednarodna standardna knjižna številka (ISBN)

Podatek **o vrsti zapisa** je izjemno pomemben, ker se uporablja kot temeljni kriterij pri razločevanju vrst gradiva, a ne pove, na katerem mediju je gradivo zapisano. Kode in njihov pomen, po katerih lahko iščemo vrsto gradiva s predpono **RT=** (record type), so:

- a** tekstovno gradivo, tiskano – **ni iskalno!**
- c** muzikalije
- e** tiskano kartografsko gradivo
- g** projicirno, filmsko in videogradivo
- i** zvočni neglasbeni posnetki
- j** zvočni glasbeni posnetki
- l** elektronski viri
- m** večvrstno gradivo
- r** 3d-izdelki, predmeti, igrače
- u** dogodki

Prikaz vrste zapisa v izbranem zapisu COMARC in ukazni način iskanja:

Tiskano tekstovno gradivo

Ukazni način iskanja s predpono RT= ni mogoč.

Lokalna baza podatkov: Mestna knjižnica Ljubljana (Štev. zapisov: 326.641) Oddelek: vsi oddelki			
Izbrani zapis			trajna povezava
Polni	ISBD	COMARC	zapis [1/1]
ID=252660480 M V3 22.09.2010 NUK::MTRTNIK Updated: 11.05.2012 MKL::KATJAK Copied: 12.01.2011 MKL::DARJAS COBISS3: 30.09.2013 MKL::SABINA			
001	□	ac - popravljen zapis ba - tekstovno gradivo, tiskano cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica	
010	□	a978-961-6767-89-7 btrda vezava	
010	□	a978-961-6767-90-3 bbroš.	
021	□	asvn - Slovenija	

⁶ COMARC/B format za bibliografske podatke.

Videogradivo

Izbrani zapis [traina povezava](#)

Polni ISBD COMARC zapis [1/1]

ID=1102295390 N V3 08.04.2013 MKL::TATJANA1 Updated: 09.04.2013 MKL::MATEJALF COBISS3: 23.09.2013 MKL::JOSKO SynToCon: 23.04.2013

001 an - nov zapis **lg** - projicirno, filmsko in video gradivo cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica

Iskanje

Osnovno Izbirno Ukazno

Iskalna zahteva: rt=g

Kartografsko gradivo

Izbrani zapis [traina povezava](#)

Polni ISBD COMARC zapis [1/1]

ID=267150336 N V3 21.05.2013 NUK::GRGANTOV Updated: 18.07.2013 MKL::NEVENKAP Copied: 18.07.2013 MKL::NEVENKAP KAT3: C3 COBISS3: 22.07.2013 MKL::DARJAB

001 ac - popravljen zapis **be** - kartografsko gradivo, tiskano cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica

Iskanje

Osnovno Izbirno Ukazno

Iskalna zahteva: rt=e

Glasbeni zvočni posnetek

Izbrani zapis [traina povezava](#)

Polni ISBD COMARC zapis [1/1]

ID=1102056286 N V3 06.03.2013 MKL::MATEJALF_OCLC Updated: 06.03.2013 MKL::MATEJALF COBISS3: 13.03.2013 MKL::VERONIKA

001 an - nov zapis **bj** - zvočni posnetki, glasbeni cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa eocn814673923 7ba - latinica

Iskanje

Osnovno Izbirno Ukazno

Iskalna zahteva: rt=j

Elektronski vir

Izbrani zapis [traina povezava](#)

Polni ISBD COMARC zapis [1/1]

ID=60313345 N V4 25.02.2008 UKM::ALENKAM Updated: 22.07.2013 MKL::NEVENKAP Copied: 12.03.2013 MKL::SLAVI SynToCon: 14.06.2011 COBISS3: 26.07.2013 MKL::DARJAB

001 ac - popravljen zapis **bl** - elektronski viri cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica

4.2 Blok za kodirane podatke – 1XX

V bloku za kodirane podatke 1XX so polja s podpolji, ki med drugim pojasnjujejo za opisano enoto leto izida, namembnost, jezik besedila, vrsto vsebine, literarno vrsto, vrsto gradiva in fizično obliko. Ta polja s podpolji so z določenimi predponami tudi iskalna. Za leto izida uporabljamo predpono **PY=** (publication year), za namembnost **TA=** (target audience), za jezik besedila **LA=** (language of text), za jezik izvirnika **LO=** (language of original work), za vrsto vsebine **CC=** (contents codes), za literarno vrsto **LC=** (literature code) in za fizično obliko **FR=** (physical form).

4.2.1 Iskanje po letu izida, namembnosti, jeziku besedila, vrsti vsebine in literarni vrsti

Podpolji, ki opredeljujeta leto izida, sta:

100\$c Leto izida 1 PY=
100\$d Leto izida 2

Če izhajajo publikacije v daljšem časovnem obdobju, zabeležimo začetek in konec izhajanja.

Primer:

Iščemo dela, ki so izšla med letoma 2012 in 2013.

Ukazni način iskanja za obdobje je: **py=2012:2013**

100\$e Koda za namembnost TA=

Označuje vrsto bralcev, ki jim je publikacija namenjena:

a	otroški splošno (strokovna literatura, tudi e-dela, dokumentarni filmi, glasba)	}	leposlovje, tudi e- in zvočna dela, animirani ter igrani filmi
b	predšolski, 0–5 let (C)		
c	šolski, 5–10 let (C)		
d	šolski, 9–14 let (P)		
e	mladinski, več kot 14 let (M)		
k	odrasli, zahtevno (strokovno tiskano gradivo, tudi e-gradivo, dokumentarni filmi, glasba)		
m	odrasli, splošno (leposlovje, tudi e- in zvočno leposlovje, igrani filmi)		

Primer:

Iščemo strokovna dela za otroke, ki so izšla v letu 2013.

Ukazni način iskanja za namembnost in obdobje je:

ta=a and py=2013

101\$a Jezik besedila LA=
101\$c Jezik izvirnika LO=

Katalogizator vnaša v podpolje 101\$a in/ali v 101\$c trimesčno kodo, ki označuje jezik besedila in/ali jezik izvirnika, npr.: eng – angleški, fre – francoski, ger – nemški, hrv – hrvaški, hun – madžarski, ita – italijanski, slv – slovenski, spa – španski, srp – srbski itn.

Primer 1:

Iščemo strokovna dela za otroke v angleškem jeziku, ki so izšla v letu 2012.

Ukazni način iskanja za namembnost, jezik in obdobje je:

ta=a and la=eng and py=2012

Primer 2:

Iščemo strokovna dela za otroke v slovenskem jeziku, ki so prevedena iz angleškega jezika in so izšla med letoma 2010 in 2012.

Ukazni način iskanja za namembnost, jezik prevoda, jezik izvirnika in obdobje je:

ta=a and la=slv and lo=eng and py=2010:2012

105\$b Koda za vrsto vsebine CC=

Opiše vsebino publikacije ali njenih pomembnih delov. Do nedavnega so se kodirani podatki nanašali le na tiskano monografsko tekstovno gradivo, zdaj se nanašajo tudi na netiskano gradivo. Kode so enomestne in tudi večmestne, npr.: a – bibliografija, jd – delovni zvezek, j1d – delovni zvezek za osnovne šole, j2d – delovni zvezek za srednje šole, j3d – delovni zvezek za višje in visoke šole, f – enciklopedija, m7 – maturitetna naloga, v – priročnik, p3 – raziskovalna naloga v osnovni šoli, p4 – raziskovalna naloga v srednji šoli, p5 – raziskovalna naloga na višji ali visoki šoli, e – slovar, j1 – učbenik za osnovne šole, j2 – učbenik za srednje šole, j3 – učbenik za višje in visoke šole, n – zakoni, z – zbornik itn.

Primer:

Iščemo enciklopedije za otroke v slovenskem jeziku, ki so prevedene iz angleškega jezika in so izšle med letoma 2010 in 2012.

Ukazni način iskanja za vrsto vsebine, namembnost, jezik prevoda, jezik izvirnika in obdobja je:

cc=f and ta=a and la=slv and lo=eng and py=2010:2012

105\$f Koda za literarno vrsto LC=

Literarna besedila označujemo s kodami za literarne vrste za tiskano in netiskano gradivo. Kode so enomestne in tudi večmestne, npr.: f4 – basni, a4 – detektivski roman, b – drama, a1 – družbeni roman, c – esej, a6 – znanstveno fantastična proza, d – humor, f – kratka proza, a4 – kriminalni roman, x3 – legende, x2 – ljudska proza, x1 – ljudsko pesništvo, x3 – miti, legende, g – poezija, i1 – potopis, f1 – pravljice, a2 – pustolovski roman, a – roman, i1 – spomini, g1 – uganke, a4 – vohunski roman, a3 – vojni roman, a3 – zgodovinski roman, a5 – življenjepis itd.

Primer 1:

Iščemo uganke v slovenskem jeziku, za šolske otroke, starost od 5 do 10 let (C), ki so izšle med letoma 2011 in 2013.

Ukazni način iskanja za literarno vrsto, jezik, namembnost in obdobje je:

lc=g1 and la=slv and ta=c and py=2011:2013

Primer 2:

Iščemo zgodovinske romane za mladostnike v slovenskem jeziku, ki so izšli med letoma 2011 in 2013.

Ukazni način iskanja za literarno vrsto, jezik, namembnost in obdobje je:

lc=a3 and la=slv and ta=e and py=2011:2013

Za boljše razumevanje v nadaljevanju prikazujemo še leto izida in kodirane podatke za namembnost, jezik besedila, jezik izvirnika, za vrsto vsebine in za literarno vrsto v izbranem zapisu COMARC in ukazni način iskanja za tiskano tekstovno gradivo, videogradivo in elektronski vir:

Tiskano tekstovno gradivo

Izbrani zapis			trajna povezava
Polni	ISBD	COMARC	zapis [1/1]
ID=252660480 M V3 22.09.2010 NUK::MTRTNIK Updated: 11.05.2012 MKL::KATJAK Copied: 12.01.2011 MKL::DARJAS COBISS3: 30.09.2013 MKL::SABINA			
001	☐	ac - popravljen zapis lba - tekstovno gradivo, tiskano cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica	
010	☐	a978-961-6767-89-7 ltrda vezava	
010	☐	a978-961-6767-90-3 lbroš.	
021	☐	asvn - Slovenija	
100	☐	c2010 lslv - slovenski lba - latinica ld - publikacija, zaključena ob izidu ali v enem koledarskem letu em odrasli, splošno (leposlovje)	
101	1	aslv slovenski ceng angleški	
102	☐	asvn - Slovenija	
105	☐	fa1 družbeni roman ay - publikacija ni ilustrirana	

Ker ukazni način iskanja s predpono RT= ni mogoč za tiskano tekstovno gradivo, si lahko pomagamo tako, da vrsto zapisa izberemo s spustnega seznama. Iz »Izbora zapisov« izberemo »knjige« in iskanje je tako omejeno le na monografske tiskane publikacije.

Iskanje

Osnovno   Izbirno   **Ukazno**

Iskalna zahteva: ▶

Izbor zapisov: knjige ▼

Videogradivo

Izbrani zapis			trajna povezava
Polni	ISBD	COMARC	zapis [1/1]
ID=1102295390 N V3 08.04.2013 MKL::TATJANA1 Updated: 09.04.2013 MKL::MATEJALF COBISS3: 23.09.2013 MKL::JOSKO SynToCon: 23.04.2013			
001	☐	an - nov zapis lbg - projekcino, filmsko in video gradivo cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica	
100	☐	lbi - publikacija z letom distribucije/fizida in nastanka c2013 d2012 em odrasli, splošno (leposlovje) lslv - slovenski lba - latinica	
101	2	aeng - angleški jeng - angleški jscr - havaški jslv - slovenski jscs - srbski	

Iskanje

Osnovno   Izbirno   **Ukazno**

Iskalna zahteva: ▶

Izbor zapisov: vse gradivo (tudi e-viri) ▼

Elektronski vir

Izbrani zapis		traina povezava	
Polni	ISBD	COMARC	zapis [1/1]
ID=60313345 N V4 25.02.2008 UKM::ALENKAM Updated: 22.07.2013 MKL::NEVENKAP Copied: 12.03.2013 MKL::SLAVI SynToCon: 14.06.2011 COBISS3: 26.07.2013 MKL::DARJAB			
001	□	ac - popravljen zapis bl - elektronski viri cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica	
010	□	a978-961-91599-9-6	
100	□	bd - publikacija, zaključena ob izidu ali v enem koledarskem letu c2008 hslv - slovenski lba - latinica ek odrasli, zahtevno (neleposlovje)	
101	□	aslv - slovenski	
102	□	asvn - Slovenija	
105	□	aa - ilustracije bj3d delovni zvezek za višje in visoke šole	

Iskanje		
Osnovno	Izbirno	Ukazno
Iskalna zahteva:	rt=l and py=2008 and ta=k and la=slv and cc=j3d	
Izbor zapisov:	vse gradivo (tudi e-viri)	

4.2.2 Iskanje po vrsti gradiva in fizični obliki FR=

Kodirani podatki o videoposnetkih so v polju **115**, o kartografskem gradivu v polju **124**, o zvočnih posnetkih v polju **126** in o elektronskih virih v polju **135**. V teh poljih so za iskanje pomembna podpolja, ki z ustreznimi kodami označujejo vrsto gradiva in fizično obliko. Ustrezna predpona za iskanje je **FR=** (physical form).

4.2.2.1 Videoposnetki

V polju **115** sta za iskanje **videoposnetkov** pomembni podpolji **115\$a** in **115\$k**. Prvo podpolje pojasni vrsto gradiva, npr. videoposnetek je označen s kodo »c«. Drugo podpolje pojasni fizično obliko, in sicer s kodo »b« videoploščo, s kodo »c« pa videokaseto.

115\$a Videoposnetki, filmi – Vrsta gradiva

c videoposnetek

115\$k Videoposnetki, filmi – Fizična oblika

b videoplošča

c videokaseta

Iskanje videofilmov na video DVD-jih in na Blu-rayih (BD), torej na določenem fizičnem nosilcu, je mogoče, če povežemo kodo »g«, ki označuje vrsto zapisa v podpolju **001\$b**, s kodo »c«, ki označuje vrsto gradiva v podpolju **115\$a** in s kodo »b«, ki označuje videoploščo v podpolju **115\$b**. Že omenjena predpona za tako iskanje je FR=. Enak postopek je mogoč za videofilme na videokasetah, le da kodo »b« iz podpolja 115\$k nadomestimo s kodo »c« iz istega podpolja, ki označuje videokaseto.

FR=001\$b+115\$a+115\$k

video DVD FR=gcb

videokaseta FR=gcc

Prikaz vrste zapisa, gradiva in fizične oblike za video DVD v izbranem zapisu COMARC in ukazni način iskanja:

Izbrani zapis		traina povezava	
Polni	ISBD	COMARC	zapis [1/1]
ID=1102295390 N V3 08.04.2013 MKL::TATJANA1 Updated: 09.04.2013 MKL::MATEJALF COBISS3: 23.09.2013 MKL::JOSKO SynToCon: 23.04.2013			
001	☐	an - nov zapis bg - projicirno, filmsko in video gradivo cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica	
100	☐	bi - publikacija z letom distribucije/fizida in nastanka c2013 d2012 em - odrasli, splošno (leposlovje) hslv - slovenski lba - latinica	
101	2	aeng - angleški jeng - angleški jscr - hrvaški jslv - slovenski jscs - srbski	
102	☐	asvn - Slovenija	
115	☐	ac - videoposnetek b122 cb - barvno da - zvok na filmu, videoposnetku ei - videoplošča hb - posnetek v živo kb - videoplošča lk - video DVD	

Iskanje		
Osnovno	Izbirno	Ukazno
Iskalna zahteva:	<input type="text" value="fr=gcb"/>	<input type="button" value="▶"/>
Izbor zapisov:	<input type="text" value="vse gradivo (tudi e-viri)"/>	

4.2.2.2 Kartografsko gradivo

V polju **124** je za iskanje **kartografskega gradiva** pomembno podpolje **124\$b**, ki z ustrežno kodo pojasnjuje obliko kartografske enote, ki je lahko atlas, diagram, globus, zemljevid ali pa model.

124\$b Kartografsko gr. – posebna oznaka gradiva – oblika kartografske enote

- a** atlas
- b** diagram
- c** globus
- d** zemljevid
- e** model

Iskanje kartografske enote po obliki je mogoče, če ustrežno kodo iz podpolja **124\$b** povežemo s kodo »e« (tiskano kartografsko gradivo), ki označuje vrsto gradiva v podpolju **001\$b**. Iskanje kartografskega gradiva po obliki je mogoče s predpono FR=.

FR=001\$b+124\$b

atlas   FR=ea
zemljevid   FR=ed

Prikaz vrste in oblike kartografske enote v izbranem zapisu COMARC ter ukazni način iskanja:

Izbrani zapis		traina povezava	
Polni	ISBD	COMARC	zapis [1/1]
ID=267150336 N V3 21.05.2013 NUK::GRGANTOV Updated: 18.07.2013 MKL::NEVENKAP Copied: 18.07.2013 MKL::NEVENKAP KAT3: C3 COBISS3: 22.07.2013 MKL::DARJAB			
001	☐	ac - popravljen zapis be - kartografsko gradivo, tiskano cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica	
021	☐	asvn - Slovenija b201303434	
100	☐	bd - publikacija, zaključena ob izidu ali v enem koledarskem letu c2013 ek - odrasli, zahtevno (neleposlovje) lslv - slovenski lba - latinica	
101	☐	aslv - slovenski islv - slovenski ieng - angleški iger - nemški	
102	☐	asvn - Slovenija	
120	☐	ab - večbarvno ba - kazalo ali seznam imen na enoti ca - besedilo na enoti da - izohipse db - senčni relief dg - višinske točke	
121	☐	aa - dvodimenzionalna caa - papir db - tisk, odtis ga - posamezna publikacija	
123	1	aa - linearno merilo b60000	
124	☐	aa - nefotografski prikaz bd - zemljevid	

Iskanje

Osnovno   Izbirno   **Ukazno**

Iskalna zahteva:

Izbor zapisov:

4.2.2.3 Zvočni posnetki

V polju **126** je za iskanje **zvočnih posnetkov po obliki** pomembno podpolje **126\$a**, ki z ustreznim kodo pojasnjuje obliko zvočnega posnetka, npr. za gramofonsko ploščo, zvočno kaseto, CD-ploščo, zvočni DVD.

126\$a Zvočni posnetki – fizični opis – oblika

- a** gramofonska ploščica
- c** trak (kaset)
- i** CD
- j** zvočni DVD

Iskanje zvočnega posnetka po določeni obliki je mogoče, če ustrezno kodo iz podpolja **126\$a** povežemo s kodo »i« (zvočni neglasbeni posnetki) ali s kodo »j« (zvočni glasbeni posnetki), ki označujeta vrsto zapisa v podpolju **001\$b**. Iskanje zvočnih posnetkov po obliki je mogoče s predpono FR=.

FR=001\$b+126\$a

gramof. ploščica z govornim besedilom	FR=ia
zvočna kaset	FR=ic
CD-ploščica z govornim besedilom	FR=ii
zvočni DVD z govornim besedilom	FR=ij

gramof. ploščica z glasbo	FR=ja
zvočna kaset	FR=jc
CD-ploščica z glasbo	FR=ji
zvočni DVD z glasbo	FR=jj

Prikaz vrste in oblike zvočnih posnetkov, neglasbeni in glasbeni posnetek, v izbranem zapisu COMARC ter ukazni način iskanja:

Neglasbeni posnetek na CD-plošči

Izbrani zapis		COMARC		trajna povezava	
Polni	ISBD			zapis [1/1]	
ID=1097950558 N V4 21.06.2011 MKL::MATEJALF Updated: 21.06.2011 MKL::MATEJALF COBISS3: 08.07.2011 MKL::IRENAG SynToCon: 05.10.2012					
001	0	an - nov zapis	bi - zvočni posnetki, neglasbeni	cm - monografska publikacija	d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica
071	0 1	a6721098	bHelidon		
100	0	c2011	ec - šolski, 5-10 let (C)	hslv - slovenski	lh - publikacija z letom izida in copyrighta lba - latinica d1981
101	0	aslv - slovenski			
102	0	asvn - Slovenija			
125	0	cc - pripovedna proza			
126	0	ai - CD	bg - 1,4 m/s (CD)	cb - stereofonija	eh - 4 3/4 in (12,05 cm, CD, DVD) le - kovina in plastika (CD) ia - akustična

Iskanje		
Osnovno	Izbirno	Ukazno
Iskalna zahteva:	fr=ii	
Izbor zapisov:	vse gradivo (tudi e-viri)	

Glasbeni posnetek na CD-plošči

Izbrani zapis		COMARC		trajna povezava	
Polni	ISBD			zapis [1/1]	
ID=1102056286 N V3 06.03.2013 MKL::MATEJALF_OCLC Updated: 06.03.2013 MKL::MATEJALF COBISS3: 13.03.2013 MKL::VERONIKA					
001	0	an - nov zapis	bj - zvočni posnetki, glasbeni	cm - monografska publikacija	d0 - ni hierarhičnega odnosa eocn814673923 7ba - latinica
071	0	a88725477252	bSony Classical		
100	0	bi - publikacija z letom distribucije/izida in nastanka	c2012	ek - odrasli, zahtevno (neleposlovje)	hslv - slovenski lba - latinica
101	0	atam - tamilski			
102	0	ausa - Združene države Amerike			
126	0	ai - CD	bg - 1,4 m/s (CD)	cb - stereofonija	eh - 4 3/4 in (12,05 cm, CD, DVD) ic - digitalna jd - digitalna le - kovina in plastika (CD) kb - serijska proizvodnja

Iskanje		
Osnovno	Izbirno	Ukazno
Iskalna zahteva:	fr=ji	
Izbor zapisov:	vse gradivo (tudi e-viri)	

4.2.2.4 Elektronski viri

V polju **135** je za iskanje **elektronskih virov** pomembno podpolje **135\$b**, ki z ustreznim kodo pojasnjuje vrsto nosilca podatkov oz. fizično obliko, npr. disketo (3,5 in), disketo (5,25 in), CD-ROM, on-line in DVD-ROM.

135\$b Elektronski viri – fizična oblika

- f** disketa (3,5 in)
- g** disketa (5,25 in)

- h** CD-ROM
- i** on-line
- j** DVD-ROM

Iskanje elektronskega vira z določenim nosilcem podatkov je mogoče, če ustrezno kodo iz podpolja **135\$b** povežemo s kodo »I« (elektronski viri), ki označuje vrsto zapisa v podpolju **001\$b**. Iskanje elektronskih virov na določenem nosilcu podatkov je mogoče s predpono FR=.

FR=001\$b+135\$b

- disketa (3,5 in) FR=lf
- disketa (5,25 in) FR=lg
- CD-ROM FR=lh
- on-line FR=li
- DVD-ROM FR=lj

Prikaz vrste in oblike elektronskih virov, CD-ROM in e-knjiga, v izbranem zapisu COMARC ter ukazni način iskanja:

Elektronski vir - CD-ROM

Izbrani zapis		trajna povezava	
Polni	ISBD	COMARC	zapis [1/1]
ID=60313345 N V4 25.02.2008 UKM::ALENKAM Updated: 22.07.2013 MKL::NEVENKAP Copied: 12.03.2013 MKL::SLAVI SynToCon: 14.06.2011 COBISS3: 26.07.2013 MKL::DARJAB			
001	0	ac - popravljen zapis bl - elektronski viri cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica	
010	0	a978-961-91599-9-6	
100	0	bd - publikacija, zaključena ob izidu ali v enem koledarskem letu c2008 hslv - slovenski lba - latinica ek - odrasli, zahtevno (neleposlovje)	
101	0	aslv - slovenski	
102	0	asvn - Slovenija	
105	0	aa - ilustracije bj3d - delovni zvezek za višje in visoke šole	
135	0	av - kombinacija bh - CD-ROM	

Iskanje		
Osnovno	Izbirno	Ukazno
Iskalna zahteva:	fr=lh	
Izbor zapisov:	vse gradivo (tudi e-viri)	

Elektronski vir - e-knjiga

Izbrani zapis		trajna povezava	
Polni	ISBD	COMARC	zapis [1/1]
ID=267449856 N V7 04.06.2013 NUK::MAJDAK Updated: 28.06.2013 MKL::MATEJALF Copied: 10.06.2013 MKL::NEVENKAP KAT3: C3			
001	0	ac - popravljen zapis bl - elektronski viri cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica	
010	0	a978-961-242-617-0 bePub	
100	0	bd - publikacija, zaključena ob izidu ali v enem koledarskem letu c2013 em - odrasli, splošno (leposlovje) hslv - slovenski lba - latinica	
101	1	aslv - slovenski cger - nemški	
102	0	asvn - Slovenija	
105	0	ay - publikacija ni ilustrirana fa1 - družbeni roman	
135	0	ad - besedilo bi - online	

Sklep

Z zapisanimi navodili želimo spodbuditi knjižničarje informatorje in vse tiste knjižničarje, ki v eni osebi opravljajo vsa knjižničarska dela, tudi informacijska, med katere sodijo vsi šolski knjižničarji, da uporabljajo ukazni način iskanja knjižničnega gradiva v COBISS/OPAC-u, saj ta omogoča z določenimi postopki iskanje po vseh poljih in podpoljih v formatu COMARC, ki so indeksirana v lokalnih in vzajemni bazi podatkov. Ker ukazni način iskanja gradiva zahteva dobro poznavanje formata COMARC, smo vse podatke, ki so iskalni iz bloka za identifikacijo gradiva in bloka za kodirane podatke, poskusili nazorno predstaviti in na primerih razložiti potek iskanj za različne vrste knjižničnega gradiva.

Poudariti moramo, da je iskanje po vrsti gradiva skupaj s fizično obliko medija (fr=), izvzeto je tiskano tekstovno gradivo, mogoče le z ukaznim iskanjem. Praksa kaže, da od netiskanega gradiva iščemo predvsem video DVD-je (fr=gcb), zvočna glasbena dela na CD-ploščah (fr=ji), zvočna pripovedna dela na CD-ploščah (fr=ii) in CD-ROM-e (fr=lh). Vse bolj je aktualno iskanje po on-line delih, kamor sodijo tudi e-knjige (fr=li). Trenutno še ni kode, s katero bi lahko poiskali le e-knjige.

V ukaznem iskanju smo z ustrežno predpono in izbranimi kodami ugotovili, da je imela na primer II. gimnazija Maribor na dan 20. decembra 2013 v zbirki netiskanega gradiva 97 filmov na video DVD-jih (fr=gcb), v zadnjih štirih letih je bila zbirka obogatena s 16 filmi (fr=gcb and py=2010:2013), dalje 45 zvočnimi pripovednimi in 16 glasbenimi deli na CD-ploščah ter 99 deli na CD-ROM-ih.

Podobno lahko ugotovimo, ali imamo v naših zbirkah še medije, ki niso več aktualni, npr. zvočne kasete z govornimi besedili (fr=ic), zvočne kasete z glasbo (fr=jc) ali videokasete (fr=gcc). Gimnazija Bežigrad je imela na dan 20. decembra 2013 v zbirki 11 naslovov zvočnih kaset z govornimi besedili, eno zvočno kaseto z glasbo in 111 videokaset. Aparatur za predvajanje analognih del je vse manj, zato se lahko vprašamo, ali so take zbirke v knjižnicah še aktualne.

Iskanje s kodami za namembnost, predpona za iskanje je ta=, ki označuje vrsto bralcev, ki jim je publikacija namenjena, je smiselno, pravzaprav priročno, ko želimo poiskati leposlovna dela za določeno starostno stopnjo, strokovna dela za otroke in mladostnike ter leposlovje ali strokovna dela za odrasle. Kode **b** (predšolski otroci 0–5 let ali starostna stopnja C), **c** (šolski otroci 5–10 let ali starostna stopnja C), **d** (šolski otroci 9–14 let ali starostna stopnja P) in **e** (mladina nad 14 let ali starostna stopnja M), ki označujejo leposlovje v okviru starostne stopnje, dejansko sledijo postavitvi knjižničnega gradiva na mladinskih oddelkih knjižnic (Steinbuch, 2013). Mladinska strokovna dela pa so iskalna s kodo **a**.

Iskanje z določeno kodo za namembnost lahko razširimo, npr. z letnico izdaje (py=), in hkrati omejimo v ukaznem iskanju izbor zapisov na »knjige«. S tako sestavljeno poizvedbo, z letom izdaje knjig 2013, smo ugotovili, da je imela npr. I. osnovna šola Celje na dan 8. januar 2014 v zbirki 5 naslovov knjig za predšolsko starostno stopnjo

(ta=b and py=2013), 36 naslovov knjig za šolske otroke s starostno stopnjo C (ta=c and py=2013), 17 naslovov knjig za šolske otroke s starostno stopnjo P (ta=d and py=2013), 13 naslovov knjig za mladino (M) (ta=e and py=2013) in 18 naslovov strokovnih del za otroke in mladostnike (ta=a and py=2013). Navedeni podatki so točni, če je katalogizator v COBISS/Katalogizaciji pravilno izpolnil podpolje 100\$e (Koda za namembnost).

S primeri, ki smo jih navedli v prispevku za iskanje po vrsti vsebine (cc=) in literarni vrsti (lc=), želimo spodbuditi knjižničarje informatorje, da se odločijo tudi za tovrstna iskanja. Ker si vseh predpon in tudi kod za fizično obliko medija, namembnost, vrsto vsebine in literarno vrsto ne bomo zapomnili, bi si bilo smiselno narediti kratka navodila in sezname, npr. abecedni seznam besed z ustreznimi kodami, ki označujejo vrsto vsebine in literarno vrsto. Celoten seznam iskalnih predpon in v članku predstavljenih kod je v priložniku COBISS/Katalogizacija, ki pa je žal dosegljiv le z registracijo.

Viri

- Arnuš, T., Kobal, M., Ločniškar - Fidler, M., Pečavar, N. (2013, *interno gradivo*). Strategije iskanja knjižničnega gradiva: priročnik. Ljubljana: Mestna knjižnica.
 COBISS/Katalogizacija. (2008-). Maribor: IZUM.
 COMARC/B format. (2010-). Maribor: IZUM.*
 COMARC/H format. (2008-). Maribor: IZUM.*
 ISBD(ER) (2000). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
 ISBD(M) (1997). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
 ISBD(NBM) (1997). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
 Steinbuch, M. (2013). Postavitev leposlovja v mladinskih in šolskih knjižnicah z vidika šolskih knjižničarjev. Šolska knjižnica, 23, 2, str. 68–82.

* E-priročniki se občasno spreminjajo in dopolnjujejo. Dostopni so z uporabniškim imenom in geslom.

-
- > **Mag. Mateja Ločniškar - Fidler**, univ. dipl. bibliotekarka, je zaposlena kot referentka za nabavo in bibliografsko obdelavo knjižničnega gradiva v MKL.
 Naslov: Kersnikova 2, 1000 Ljubljana
 Naslov elektronske pošte: mateja.locniskar-fidler@mklj.si
- >> **Mag. Marija Kobal**, prof. slov., je zaposlena kot bibliotekarka v Mestni knjižnici Ljubljana (MKL).
 Naslov: Kersnikova 2, 1000 Ljubljana
 Naslov elektronske pošte: marija.kobal@mklj.si
- >>> **Nevenka Pečavar**, univ. dipl. bibliotekarka, je zaposlena kot klasifikatorica, katalogizatorica v MKL.
 Naslov: Kersnikova 2, 1000 Ljubljana
 Naslov elektronske pošte: nevenka.pecavar@mklj.si
- >>>> **Tatjana Arnuš**, višja knjižničarka, je zaposlena kot referentka za nabavo in bibliografsko obdelavo neknjižnega gradiva v MKL.
 Naslov: Kersnikova 2, 1000 Ljubljana
 Naslov elektronske pošte: tatjana.arnus@mklj.si

Priloga 1: Abecedni seznam predpon in njihov pomen ter primeri vaj z rešitvami

Seznam predpon

PRED-PONA	angleški izraz	slovenski izraz (pomen)	COBISS
CC=	contents codes	koda za vrsto vsebine	105\$b
FR=	physical form	fizična oblika	001\$b+115\$a+115\$k 001\$b+126\$a 001\$b+135\$b
LA=	language of text	jezik besedila	101\$a
LC=	literature code	koda za literarno vrsto	105\$f
LO=	language of original work	jezik izvirnika	101\$c
PY=	publication year	leto izida	100\$c
RT=	record type	vrsta zapisa	001\$b
TA=	target audience	Koda za namembnost	100\$e

Vaje z rešitvami (rešitve so navedene v poševnem tisku)

Iskanje poteka v COBISS/OPAC-u v ukaznem načinu iskanja gradiva. Pri vseh iskanjih naj bo izbor zapisov »vse gradivo (tudi e-viri)«.

V vaši lokalni bazi poiščite:

- leposlovne knjige za mladostnike v slovenskem jeziku, ki so izšle v letu 2013
ta=e and la=slv and py=2013
- leposlovne knjige za osnovnošolce v tujih jezikih, ki so izšle po letu 2010
ta=(c or d) not la=slv and py=201*
- pesmice za predšolske otroke, ki so izšle med letoma 2000 in 2010
ta=b and lc=g and py=2000:2010
- strokovne slikanice za otroke v angleškem jeziku, ki so izšle po letu 2010
ta=a and cc=x2 and la=eng and py=201*
- enciklopedije za otroke, ki so izšle med letoma 2010 in 2012
ta=a and cc=f and py=2010:2012
- potopise in spomine za odrasle bralce, ki so izšli v letu 2011
lc=(i1 or i2) and ta=m and py=2011
- prevode slovenskega leposlovja za odrasle v francoščino in angleščino iz leta 2012
ta=m and la=(fre or eng) and lo=slv and py=2012
- kriminalne romane za odrasle, v slovenščino prevedene iz nemščine, ki so izšli po letu 2010
ta=m and lc=a4 and la=slv and lo=ger and py=201*
- video DVD-je za otroke od 0 do 5 let, ki so izšli leta 2012
fr=gcb and ta=b and py=2012

10. dokumentarne (poučne) filme na video DVD-jih za otroke, ki so izšli v letih 2010–2013
fr=gcb and ta=a and py=(2010 or 2011 or 2012 or 2013)
11. glasbena dela, ki so izšla v letih 2012 in 2013
rt=j and py=(2012 or 2013) ali
rt=j and py=2012:2013
12. glasbena dela v slovenskem jeziku na CD-ploščah za mladostnike, izdana v letu 2013
fr=ji and la=slv and ta=e and py=2013
13. zvočne knjige (govorjena besedila) v angleškem jeziku za odrasle na CD-ploščah
fr=ii and la=eng and ta=m
14. pripovedna dela za otroke (od 5 do 10 let) v slovenskem jeziku na CD-ploščah, ki so izšla po letu 2010
fr=ii and ta=c and la=slv and py=201*
15. elektronske knjige pravljic za otroke v starosti 5–10 let
fr=li and lc=f1 and ta=c
16. učbenike za srednje šole, ki so na voljo kot elektronske knjige
cc=j2 and fr=li
17. atlase, ki so izšli v letu 2013
fr=ea and py=2013